

Xun ÇETTA

**VITI JUBILAR I 40 VJETORIT TË DEMONSTRATAVE TË
VITIT 1981, NË PËRPJEKJE TË ZBARDHJES SË TYRE**

Viti jubilar i 40 vjetorit 1981 në përpjekje të zbardhjes tij, mjerisht na zuri në përpjekje tjera deri në çlirimin e vendit tonë dhe proceset tjera të cilat po vazhdojnë «Edhe sot e kësaj dite, demonstratat e vitit 1981 nuk janë ndriçuar sa e si duhet dhe ende ka dilema rreth karakterit të këtyre ngjarjeve» (Mbaron citati).

Në grupin e të dënuarve për demonstratat e vitit 1981, kemi të paktën tri kategori apo grupe veprimtarësh, aktivistësh dhe, pa dyshim, të gjithë këta bashkëpërmbysës të ish-Jugosllavisë.

Në grupin e të dënuar më 1981 kemi gjithsej 21 studentë të tri kategorive të po këtij grupi të dënuarve, ku në kategorinë e parë, siç e kam thënë edhe më parë, bëjnë pjesë:

Organizatorë, me paramendim të 11 Marsit 1981, nga të cilët disa prej tyre kurrë nuk janë gjendur në ngjarjet e më pastajme, pra as më 25 e 26 Mars, e as më 1 e 2 Prill, po as më vonë dhe, për çudi, ata janë arrestuar gati të fundit, madje pak para se të ngrihej aktakuza ndaj nesh, për dallim të atyre të 26 Marsit, të cilët janë arrestuar po atë ditë.

Këta organizatorë, me paramendim të 11 Marsit, si grup i ngushtë nuk janë të shumtë, katër janë ata që i dimë dhe askush nuk mund të na falsifikojë sërish realitetin tonë mes nesh. Aktakuza me

këto forma, duke na futur të gjithëve në të njëjtin grup, ishte humbje faktesh nga pushteti dhe futje konfliktesh mes nesh.

Nga ky grup prej 21 studentësh, që ishim dënuar për këto ngjarje me akuza të ndryshme njëri nga tjetri, por të gjithëve bashkë na akuzuan, torturuan dhe dënuan për tentativë të rrëzimit të shtetit dhe, «pushtetit popullor», siç thuhej atë kohë. Në vërtetë legalisht nuk pajtoheshim se ai ishte pushtet popullor derisa Partia Komuniste e Jugosllavisë po bënte kërdi mbi popullin tonë.

Kategoria tjetër e të dënuarve nga ky grup studentësh vjen po ashtu me pjesëmarrës aktivë të 11 Marsit, por jo organizatorë të këtij organizimi, e që më pas menjëherë fillojnë e merren aktivisht me organizimet e radhës, për ta veçuar vetëm 25 e 26 marsin prej organizimeve tjera ju publike, pra ditën e ardhjes së Stafetës së Titos në Prishtinë, kur tani fillon projekti i demonstrimit me karakter politik, madje gjatë asaj dite, sapo protestohej më 26 Mars, kërkesat po artikuloheshin me një kujdes të madh dhe krejtësisht me karakter politik. Në kategorinë e tretë bëjnë pjesë pjesëmarrësit aktivë të të gjitha datave të demonstratave. Më vonë, ata janë edhe organizatorë të ditëve të tjera në vazhdim, madje ata, si kategori e këtij grupi prej 21 studentësh të dënuar, dhanë kontribut edhe në komuna të tjera deri në momentin kur Kosova u bë vatër demonstrimi në shtetin ish-jugosllav.

Ky elektrizim i mrekullueshëm ndodhi nga fakti se Qendra e Studentëve u shpërnda me dhunë duke mbyllur konviktet dhe pikërisht kjo ndikoi që organizimi të fillojë e shpërndahet gjithandej Kosovës. Pra, në vend se të na dobësojnë, pushteti, me masat që ndërmori veç sa na ndihmoi për ta zgjeruar pranverën e atij viti në gjitha komunat, siç do të shihet më vonë.

Duhet thënë dhe kuptuar realiteti, se kjo kategori studentësh, për asnjë moment nuk ka lejuar të lëshohet në provokime e as në propaganda amatore në politikë e as në grupe, të cilat, nuk e di nga cilat arsye apo motive, donin të na i ndërronin karakterin e kërkesave tona politike.

Është në nderin tonë ta konstatojmë dhe ta pranojmë realitetin e natyrshëm për kohën, se nga kjo kategori e heshtur, po them kështu qëllimisht, ndonëse çuditërisht pati edhe shumë veprimtarë të mirë, të cilët as që janë marrë në pyetje dhe as arrestuar e dënuar, falë qëndresës tonë si të arrestuar dhe brutalisht të torturuar, sepse ne po torturoheshim pikërisht për ata persona, fotografitë e të cilëve na i ballafaqonin në hetuesi.

Kështu, në fund, pa prezencën e as ballafaqimin e shokëve në hetuesi, me dënime të rënda u ndamë për shumë vite nga gjiri familjar, nga populli dhe nga vendi ynë i pushtuar, për të na transferuar në republika të tjera të shtetit ish-jugosllav, por duhet të dihet fakti se shokët e mbetur jashtë grilave nuk i qitëm, përkundër torturave të tmerrshme që i përjetuam.

Tani, shtrohet pyetja: Kush ishin ata persona, që i dimë, madje aktiv në demonstrata dhe me flamuj në dorë, me fotot e të cilëve jemi marrë në pyetje dhe torturuar, pa pranuar t'i qesim ata, siç thashë pak më parë për këtë realitet.

Sot, pas 40 vjetëve, ky realitet duhet zbardhur njëherë e mirë, me fakte konkrete, pa dallim çfarë del prapa krejt asaj që ndodhi në atë kohë, si dhe pa dallim kush në çfarë ujërave kemi notuar në atë vërshim oqeani të vitit 1981.

Lidhur me këtë, ende pas kaq vitesh nuk po zbardhet, veçse po vlojnë mjegullime të reja, unë e kam thënë edhe në vitin 2011 dhe po e përsëris edhe sot, më 2021, (Citoj): «Që në fillim më duhet ta them faktin se krejt çfarë kanë mundur të bëjnë shërbimet si UDB-ja dhe shërbimet e tjera me njerëzit e gjuajtur në këto demonstrata, janë pasoja të cilat po na përcjellin edhe në ditët e sotme. Kjo ka bërë që ndriçimi i këtyre ngjarjeve të shkojë kaq gjatë dhe të futen dilema një kohë të gjatë në karakterin e këtyre ngjarjeve. Na kanë arrestuar, torturuar, akuzuar dhe dënuar në grupe pa e njohur sa dhe si duhet njëri-tjetrin» (Mbaron citati).

Në mesin tonë ka pasur njerëz civilë me grada ushtarake, ata kanë emër e mbiemër dhe supozohet se ishin të KOS-it ushtarak, madje ka pasur njerëz në lidhje po ashtu drejtpërdrejt me kryeshefa të UDB-së të rajoneve të ndryshme në Kosovë. Të gjitha këto janë fakte hulumtimi dhe konstatimi në fund.

Ndonëse sot, edhe ato shërbime të Kosovës, ndaras nga Shërbimi i Serbisë dje, mund të pretendojnë që këta persona të dalin pozitivë me doza të reduktuara pro neve. Këtë mjegullim, të cilin po e përjetojmë, nuk po e përjashtoj si mundësi bllanko, por jo ta pranojë pa u ballafaquar me ato shërbime drejtpërdrejt pikërisht ne viktimat e kohës, e jo ata apo disa prej shokëve tanë, të cilët, pasi po bëhen zyrtar, po përvetësojnë prej tyre me kompromiset politike nganjëherë të pista, për të na lënë viktimat edhe sot në shtetin tonë të lirë. Kjo fatkeqësi te unë nuk kapërdihet lehtë, ngase nuk isha e as që jam qyqar për të vrapuar bashkë me ato shërbime që të jem pushtetar i Kosovës së lirë. Kjo fatkeqësi ne na ka përcjellë deri tash dhe kam frikë se mund të vazhdojë edhe një kohë bukur të gjatë.

Puna e shërbimeve jashtë të cilave është e pamundur të veprohet e kryesisht jo ilegalja, është punë e rrezikshme, por kur unë shkruaj, nuk ka arsye që tjetri të frikësohet, përkundrazi, duhet të insistojë që të ballafaqohet me mua, pa dallim kush janë ata dhe me çfarë unë ballafaqohem gjatë hulumtimit.

E di se janë punë me rrezik këto vetëm t'i thuash e lëre më për t'i ballafaquar personazhet. Kjo mua më ka kushtuar në vitin 2000 me plumb të mafisë më keq se me plumbin e Serbisë më 1981, por unë ende jam gjallë dhe besoj se Kosova një ditë do të jetë shtet ligjor.

Kam intervistuar emra, pa të cilët nuk do isha i kompletuar, siç nuk jam as sot, por zbardhja e realiteteve për mua vazhdon, pa dallim mjegullimit të cilin jo pak kujdestarë po na bëjnë në këtë rrugë me kaq mundime. Tash, po t'i përsëritim kumtesat e vitit 2011, edhe pse nuk mund të shkëputemi krejtësisht prej tyre, nuk besoj se po dëshmojmë se kemi bërë hulumtime të reja në zbardhjen e të pathënave, të cilat i dimë, por ja se na kishin mbetur t'i hulumtojmë

dhe sqarojmë saktësisht, përse heshtën dhe çuditërisht po fshihen ato të vërteta ? Pra, jo të shtojmë gjëra të reja për vete, që s'janë bërë asnjëherë publike ato, por do duhej të bëjmë për krejt të pathënat e tjera, pra për të tjerët e që ka tendenca që ato të heshtën, ndoshta jo pa qëllim !!!

Mjerisht, neve na kanë ndodhur këto heshtje misterioze, të cilat ne i dimë. Po, po, i dimë, ngase nuk e mban flamurin njeriu në demonstratë, të cilin nuk e njohim dhe të mos e dimë kush ja ka dhënë atij atë flamur, sepse me fotografinë e atij personi me flamur, të gjithë ne jemi maltretuar në hetuesi. Për më keq, para syve tanë kanë ndodhur në të njëjtën kohë edhe dobësi të tjera kur jo pak njerëz, me emra e mbiemra, janë paraqitur vite me radhë si pjesëmarrës të këtyre ngjarjeve kur neve nuk na jepej hapësira. E tani, kur po dalim më kumtesat e këtyre simpoziumeve, po ata njerëz humbin, nuk vijnë këtu sikur nuk janë dëgjuar të na lodhin duke folur për këto ngjarje në kohën, siç u tha, të pushtimit të medias nga përpunuesit e tyre, madje edhe pas çlirimit të vendit tonë!

Pra, edhe kjo është një goditje tjetër, ani pse në kohë ndryshimesh pozitive, por ishte dobësi e jona kjo, e cila do hulumtuar e jo të mbesim qyqarë të punëve dhe hulumtimit të punës sonë.

Unë, herë pas here kam shkruar, sa herë kam hulumtuar dhe konstatuar në ballafaqim për heshtjet e rasteve në fjalë dhe kam arritur ta marr të vërtetën e heshtjes së tyre po nga këta emra në ballafaqim të drejtpërdrejtë me ta e jo sipas paragjykimeve, të cilat nuk ia lejoj vetes edhe kur unë natyrshëm mund të paragjykoj.

Siç thashë më parë, herë pas here i kam bërë publike hulumtimet e mia, e tani po përmendi dhe po ju kujtoj vetëm disa nga rastet e hulumtimit dhe ballafaqimeve në fjalë, ngase hulumtimi dhe ballafaqimi me të kundërtën është punë, e cila del përtej vetes dhe nganjëherë i josh të tjerët kundër vetvetes pse thuan realitetin, por, ama, realitetet duhet zbardhur ashtu siç kanë qenë e jo të merremi në një rreth të ngushtë vicioz, madje vetëm me vetveten.

Ja disa nga lëshimet tona dhe përpjekjet e mia për ta mbuluar këtë fushë hulumtimi deri në ballafaqim, madje edhe me njerëz të këtyre mëkateve :

Kush nga ne, ka shkruar apo kërkuar emrin e tani të ndjerit Jashar Ali Hajdaraj, studentit më të vjetër në moshë në atë Qendër të Studentëve, Jashari të cilit i është dhënë flamuri kur po donim të marshojmë nga Qendra e Studentëve drejt qytetit, flamur ky i cili i është marrë zonjës Trëndelina Labinishti e cila kishte mbajtur flamurin gjatë gjithë kohës sa ishim në Qendrën e Studentve nga ku kishim filluar, flamur ky të cilin po ashtu vetë ja kisha dhënë asaj, ishte ky flamur të cilin vonë kam konstatuar në gjurmim dhe kërkim të personit i cili ma kishte dhënë flamurin sapo e ka shpalosur e që e kishte sjellë javë më parë në dyqanin e Studentëve ku merrnim kiflet, byrek, etj, pra në dyqanin «Zhitopromet» në qendër të Studentëve para konviktit Nr.4.

Shumë thjesht, Flamuri i datës 26 Mars ka qenë personalisht i z. Aziz Morina, ju lutëm kush ka gjurmuar e hulumtuar këto gjëra? dhe nëse ka kush ta demanton dhe sjell personin tjetër, le të urdhëroj, por për gjërat të cilat i di dhe hulumtoj tutje, nuk lejoj që dikush të na shantazhojë.

Kush nga ne, i këtij grupi të dënuarve për këto ngjarje aty, ka kontaktuar dhe trajtuar këto ngjarje me z. Abdullah Prapashtica, person ky i cili mund të ndihmonte akoma më shumë në ato ditë fillimi të mbarë të 1981? E them këtë, sepse Abdullahu ishte mbikëqyrës i Qendrës së Studentëve në atë kohë.

Kush nga ne, ka mundur ta kontaktojë shokun tonë të atyre ditëve të hareshme studentore z. Binak Ibërdemaj, për të parë se si ka përfunduar ai pas rënies tonë në burgje?

Kush nga ne, hulumtoi tentativat e mëvonshme për të na dalë një emër apo student tjetër se gjoja jo Ali Lajçi, por ky personi tjetër iu paska drejtuar masave më 11 Mars, duke hipur mbi një trafo elektrike në momentin kur po kalonim semaforët në drejtim të qytetit?

Kush nga ne, hulumtoi njeriun, i cili nga ata të parët theu pjatat e para më 11 Mars ku edhe kishin ardhur nga Konvikti Nr.3 me po këtë paramendim të fillimit të kësaj çfarë ndodhi. Pra, kjo është e rëndësishme e jo të lakohen sa e sa emra, edhe pse më vonë thyerjet kanë qenë të shumta, mund ti gjejmë sa të duam pjatathyrës, pra një hulumtim me ballafaqim deri në konstatim ky edhe me njërin nga ne të dënuarit e këtij grupi, por, çuditërisht, nuk e lexova konfirmimin e tij në kumtesën e dorëzuar nga ai?

Kush nga ne, duke parë fatkeqësinë, se zyrtarisht, kaq vite pas lufte, nuk po merren në pyetje ish-ndjekësit tanë, përkundrazi, filluan të koketojnë me ta, krejt prapa perdeve zyrtarët tanë, të bashkëpunojnë me ta gjoja në emër të shtetit, të bëjnë shërbime të bashkëdyzuara, dhe kështu të ndershmit në politikë t'i shantazhojnë dhe kështu të dominojnë mbi ne viktimat e tyre të pabindura në politikat e tyre të vjetra në bashkëdyzim?!

Nuk ishte e lehtë kjo të mos i përfillësh as organet tona të krimit politik pas lufte në atë bashkëpunim me ndjekësit tanë dhe të gjitha këto hulumtime, shokët në Shoqatën tonë, në rrethe të ngushta, t'i paralajmërojmë dhe për më keq, madje shumë keq, kur shqetësimet deri në frikë të këtyre punëve, po në mes shokëve i gjejmë sikur aty e kemi ende Serbinë apo e dinin se vërtet diçka e tillë po ndodh dhe hesitej sikur duan ta strehojnë veten e tyre diku. Pra, mjerisht, edhe kjo fatkeqësi ka ndodhur mes neve pas lufte dhe çlirimit të vendit për të cilin dhamë aq shumë.

Dhe e fundit, pra edhe kjo për të cilat kam shkruar disa herë. Kush nga ne, kundërshtoi pa ndalur, po ashtu në ballafaqim e jo pas shpinës së njëri-tjetrit, pra përpjekjet si përçarje ato të cilat na kanë kushtuar, e kam fjalën tek përpjekjet për të bërë dikë LIDER të kësaj pranvere kthesash në histori ?

Këto ishin vetëm disa raste, për të cilat herë pas here qëllimisht janë shkruar dhe janë thënë, po, janë thënë herë pas herë e më pauza i vetëdijshëm se këto kushtojnë. Pushtetin jo shpesh e merr

pushtetari i cili e meriton, por shërbimet e gjitha pushteteve dhe klaneve politike ndërlidhen dhe në emër të fitores ata sërish vazhdojnë me të vjetrën, me pak dallime.

Këto ndryshime kthesash kaq pozitive, të cilat u bënë, kërkojnë edhe kujdesin tonë më shumë se asnjëherë deri sot, e ne, mjerisht, ende po vazhdojmë me pranverën e 81-shit !.

E kam thënë dhe me këmbëngulje po e përsëris edhe sot këtu: Pranvera 1981, nuk ka LIDER të vetëm e as organizatë të vetme, ka personalitete, të cilat, në momente dhe në vendin e caktuar, nga pushteti i kohës identifikohen si më kryesorët në masa dhe kështu trajtohen tek ndjekësit tanë.

Kur e them këtë, ashtu siç e kam thënë rregullisht edhe më parë, po e përsëris sërish faktin se, z. Ali Lajçi është identifikuar si organizatori kryesor, edhe pse dihet se nuk e filloi ky, as unë e as disa nga ne këtu, të cilët jemi personazhe aktive të këtyre ngjarjeve për çka edhe jemi dënuar për punën që kemi bërë. Pra, u identifikua Aliu me rastin e hipjes tij mbi atë trafo elektrike dhe kështu ju drejtua masës me fjalët e një tribuni absolut.

Pastaj dalim te z. Hydajet Hyseni, i cili po ashtu nuk është LIDER i Pranverës 1981, madje as organizator i nismës së 11 Marsit, por është identifikuar si organizator publik pikërisht më 1 Prill kur ai vjen nga Zvicra dhe bashkë me z. Kadri Batusha dhe Ahmet Bllacën, pra, edhe këta dy emra, të cilët jo korrekt kur rrallë herë lexojmë t'iu përmendet emri krah për krah me Hydajetin në atë pemë kur hipin aty në qendër të Prishtinës ku tashmë kishte vërshuar i gjithë populli, studentë, punëtorë e qytetarë rasti.

Hydajeti, më vonë, ishte i veçantë në skenën publike, madje më shumë për organet e ndjekjes sesa për masat e gjera tek të cilat ilegalja akoma nuk ishte shpërfaqur në këto forma. Pra, kanë qenë edhe këta dy persona, për të cilët nuk shkruhet shumë, ashtu siç ka qenë afër Ali Lajçit më 11 Mars dhe po dëgjoj të tjerët të thonë se në vazhdim paska folur edhe një student tjetër aktivist dhe i familjes mirë, person ky më sa e di dhe e njoh familjen e tij, pra z. Deli

Haxhosaj. Dallimi është se Deliu nuk ka hipur në trafo, siç ishin në pemë Kadriu dhe Ahmeti, më 1 Prill 1981.

E kam thënë dhe po e përsëris: z. Hydajet Hyseni ka mjaft vlera morale e patriotike nga fakti se si pjesëtar i ilegales, sapo kanë plasur demonstratat më 11 Mars në Qendrën e Studentëve, ai vjen nga Zvicra dhe drejt e në ballë të tyre tek më 1 Prill, siç u tha më lart, por jo se Hydajet Hyseni me ndihmën e njerëzve për rreth të na inaugurohet si LIDER i nismës së kësaj pranvere 1981.

Për mua, si i përkushtuar në këto ngjarje, këto janë të qarta dhe pa asnjë dilemë, këto ngjarje i kam vlerësuar drejt. Duke u nisur nga ky realitet, çfarëdo tendence për të speculuar, pa i hulumtuar akoma realitetet tjera e të pa thëna, nuk janë gjë tjetër veçse humbje kohe, e kjo nuk kontribuon bash asgjë, përkundrazi, mjegullon realitetet tona.

Më në fund, është e natyrshme se duhet parë dhe pranuar faktin se më vonë pas fillimit 11 Mars, e gjithë Kosova ishte Pranvera e 1981- shit, por nuk mund t'i themi të gjitha çfarë kanë ndodhur në rrugë, në qytete, fshatra e kafene të Kosovës.

Nëse vazhdojmë më krejt kush ku ka qenë, çfarë ka parë e lexuar dhe çfarë ka bërë rrugëve të Kosovës në atë ta quaj kryengritje gjithë popullore, neve sikur më punë po na del më e zbardhur këtë histori se sa ta luftojmë edhe njëherë këtë Serbi e cila nuk po na kupton në vendosmërinë tonë e cila po vazhdon.

Për sqarim:

Pjesa tjetër e kumtesës e cila koncentrohet vetëm në rrëfime mbi ngjarjet 1981, pra pa këto reagime e vërejtjet që shtrova këtu, vazhdon ndoshta për botim e kryesisht në ditarin tim do të jetë përshkrimi i plotë...

Më shumë për botim, këtu nga të botuara tjera publike:

Profili im në pika shumë të shkurtra mbi aktivitetin dhe veprimet e mia në pranverën 1981-1990:

Jam pjesëmarrës i demonstratave të datës 11 mars, por jo organizator i tyre, jam organizator i demonstratave të 26 marsit, që nga nata e 23 marsit, ku për këtë ka dëshmorë dhe të gjallë të atij organizimi. Jam pjesëmarrës, madje problematik i 25 marsit. Jam pjesëmarrës dhe organizator i mrekullueshëm dhe tepër aktiv i demonstratës së 26 marsit, madje edhe me parulla shtesë të shkruara në çarçafët e mëdhenj dhe të brohoritura nga masat, siç njihet ajo: «Ne nuk jemi jugosllavë, por shqiptarë!», parullë ekskluzivisht e ngritur nga unë duke e ndalur brohoritjen «Enver, Enver jemi gati kurdoherë», parullë e cila nuk ka zgjatur shumë duke u zëvendësuar me këtë sa u tha më lartë. Jam organizator i papërshkrueshëm i ngjarjeve të 1 e 2 prillit.

Më 2 prill plagosëm jo nga plumbat qorr dhe rastësisht, siç pretendojnë të thonë disa dhe shërbimet të cilave u kanë shërbyer ata, por jam plagosur para këmbëve të njësisë speciale të ardhur nga Beogradi, për këtë realitet janë studentë të gjallë e tjetri dëshmor ata që më tërhoqën nga afërsia e policisë e që më barten deri tek banesa e Trëndëlina Labënishtit, nga aty më transferojnë në një shtëpi private në Kodër të Diellit dhe pas një ndihme emergjente unë pata gjakderdhje të madhe dhe u dobësova shumë kur edhe më dërgojnë në spital.

Pas plagosjes sime, pa u shëruar mirë, edhe ashtu në paterica që isha, kam dhënë kontribut të madh propagandistik në daljen e fshatarëve në demonstratën e Istogut mbajtur në fund të prillit të atij viti. Madje, nuk munguan zëra, të cilët më thanë: «Nuk jemi të marrë të shkojmë në demonstratat e Istogut, si thua ti, e të marrim plumbin si ti, o Xuno!...»

Akoma pa u shëruar, jam kthyer në Prishtinë dhe kam organizuar protesta të karaktereve të ndryshme deri në mes të muajit maj, kur na shpërndanë, madje grumbullimin e studentëve në qendër e kemi bërë me telat e violinës së Hajredin Mujajt nga Zhuri, i cili më pas u arratis për në Shqipëri. Të nesërmen, kur na shpërndanë nga

Qendra e Studentëve me autobusë për në komuna të ndryshme, unë po ashtu kam reaguar ashpër dhe dihen pasojat e atij reagimi.

Pasi shkova në Dukagjin, prapë jam kthyer në Prishtinë për të vazhduar aktivitetin, por gjendja tani ishte krejt ndryshe, ishte një Prishtinë e vdekur që më bëri të qaj. Pra, kam bërë e vepruar deri më 6.6.1981, kur jam arrestuar, torturuar dhe dënuar me trembëdhjetë (13) vjet burg të rëndë.

Të gjitha këto nuk ishin të rastësishme, siç pretendojnë të thonë disa e të cilët tashmë kuptuan se mjegullat po largohen. Më në fund, krejt kjo nuk ishte asgjë nëse do ta pasqyrojmë kontributin tim nga burgu më shkresat, apele e kundërshtime në adresë të institucioneve të shtetit ish Jugosllav, shkrime këto të cilat janë në Arkivat e Kosovës, në ato në Beograd dhe të gjitha të botuara në librin tim, “Një rezistencë ndryshe 1981-1990“. Unë, tash sa kohë nuk kam hapësira për të dal në sipërfaqe, siç kanë ata pretendues përvetësimi të këtyre ngjarjeve, përmes nuk e di kujt!.

Organizimi tani po vazhdonte. Në këtë gjendje akoma fillestare kemi arritur një pjekuri organizimi të protestave, që do të vazhdojnë pa dallim koordinimi jo sa dhe si do duhej të ishte.

Takime gjatë kësaj pauze mes 11 e 26 marsit patëm gjithandej sa në banesa private e sa në konvikte, edhe pse jo gjithherë me të njëjtit studentë ku herë mungonte një e herë tjetri, për çka, me keqardhje e them, pati edhe të atillë të cilët u larguan dhe nuk u morën më me këto aktivitete.

Vlen t'i përmendim vetëm disa nga takimet e shumë shokëve, që patëm në Konviktin Nr. 4, takime si ato tek Ahmet e Isa Mehmetaj, (vëllezër), takime me Nezir Mehmetajn nga Zabllaqi i Istogut, me Xhevat e Avdyl Zymberajn nga Ruhoti i Pejës dhe Shqip Kastratin nga Malisheva, për mua ky i fundit i prezantuar me mbiemër Turjaka, siç ma kishte bërë një përzierje ai vetë. Këtu do ta përkujtoja vetëm një takim organizimi, që e kemi pasur në nivel shumë të duhur për organizimin e demonstratave të 26 marsit, ditës së stafetës.

Kemi bërë plane për t'i transferuar parulla dhe flamuj një ditë përpara në vendin ku do të pritej stafeta, t'i strehojmë diku ato që të nesërmen të shkojmë veç e veç, fare të qetë sikur po shkojmë ta presim stafetën e jo ta pengojmë atë, dhe pastaj t'i nxjerrim flamujt dhe pankartat tona. Ky ka qenë një plan shumë i mirë, por i parealizuar për shumë rrethana dhe mos koordinim me organizimet e tjera, që po vlonin ato ditë.

Në këtë takim, në bisedë e sipër rreth organizimit të demonstratave më tej, erdhën edhe ca studentë të tjerë, ku për shkaqe sigurie u detyruam që nga kati i parë (banesë e vëllezërve Mehmetaj) të kalojmë në katin e tretë në dhomën e Shaip Kastratit (atëherë Turjaka) nga Malisheva. Atje filluam me një siguri diçka më të madhe. Pas shumë debateve dhe konsultimeve se si të reagojmë nëse na parashpejtojnë grupe të tjera? Unë ndërhyra edhe një herë, duke përkujtuar: Nëse ndodhin përshpejtime të papritura, të cilat edhe mund t'i sjellë situata, apo organizime të tjera, që tani janë të shumta dhe ato po lëvizin, ne duhet urgjent ta lajmërojmë njëri- tjetrin dhe aq sa mundemi të organizojmë bashkëngjitjen, në mënyrë që të mos dështojë asgjë, pa dallim se kush grabiti i pari. E them këtë nga fakti se kjo po të mos i visheshim pas dallimit të secilit organizim, më pas kjo do t'i ftohte studentët dhe e kemi vështirë t'i organizojmë kushdo prej nesh, që jemi në këtë Qendër, andaj pa hezitim t'u bashkohemi njerëzve tanë, pavarësisht kush sa mund të informojë dhe të organizojë studentët e kësaj qendre dhe të sigurojë banesa private dhe pastaj masa qytetarësh.

Nimon Elshani, tani i ndjerë, para se ta përfundojmë, tha: “Unë po kthehem edhe një herë tek ajo çfarë tha Xuni se ne duhet t'i lajmërojmë dhe informojmë shokët kudo që i kemi në lidhje, e në veçanti Xuni bëri mirë që tha se nëse ndokush fillon para organizimit tonë, ne duhet të kontribuojmë me po këtë organizim dhe përkushtim që kemi, e jo të mbesim në dilema se çfarë na ndodhi tani. Unë për vete kam ca shokë shumë të ngritur dhe të vetëdijshëm në këto punë, tha Nimani. Ata janë ca nga rrethi i Gjilanit e ca i kam edhe nga zonat

e Dragashit, bile kam dy shokë nga Opoja, ishin djem shumë të fortë”, sqaroi Nimani.

«Pra, secili nga ne duhet t'i vëmë në lëvizje këto lidhje kah i kemi», tha ai.

«Po, bëre mirë Niman që e plotësove dhe na përkujtove që t'i organizojmë edhe shokët nga rejone të tjera, kjo do ta elektrizonte tërë Kosovën», tha Ahmet Mehmetaj.

Shaip Turjaka, si e dija unë Shaip Kastratin nga Malisheva, tha:

«More Ahmet, organizimi dhe alarmi për demonstrata veç është shpërndarë anekënd Kosovës, tani kërkohet që të mos zihemi në befasi askush kur të shpërthejnë demonstratat».

Formën e organizimit në këtë përbërje, ndonëse jo me të gjithë këta emra, për të mos humbur kohë, do ta kemi edhe në takimin dhe organizimin e radhës, që do ta shohim se si ka shkuar puna edhe në pauzën pas 26 marsit e deri tek 1 e 2 prilli 1981.

Profili i organizimit të demonstratave të 25 dhe 26 marsit 1981 Kështu erdhi mbrëmja e 25 marsit, aty ku tani ishim gati të gjithë në gatishmëri, kuptohet të gjithë ata që tashmë kuptonin lëvizjet dhe faktin se duhet ndërmarr diçka. Ishte mbrëmje kjo ku në Qendrën e Studentëve kishin ardhur dy-tre e ndoshta katër punëtorë të Sigurimit, të cilët kërkonin ta nxjerrin Ali Lajçin nga Konvikti për ta arrestuar. Kërkohej Ali Lajçi, pasi që ky, sipas tyre, ishte personi i skenimit të 11 marsit, jo se ishte kështu, por Aliu iu kishte rënë në sy ndjekësve. Ata, pra inspektorët, e quan një të marrë mendsh për ta thirrur atë, por Aliu si duket frikësohej të dilte. Më në fund doli, por nuk pranoi të shkonte me ta.

Unë në atë moment kam qenë tepër agresiv dhe absolutisht i papërvojë. Pas shumë debateve dhe kundërshtimesh që patëm me agjentët, në prezencën e shumë studentëve, atyre, pra inspektorëve, u kam thënë:

«Ju në radhë të parë nuk keni të drejtë të hyni në këtë zonë të Qendrës sonë. Aliu nuk është në burg shtëpiak, këtë e keni çdo ditë në qytet, ju lutemi na lironi ambientin». Kështu u jam drejtuar inspektorëve dhe kam vazhduar: «Ju vëllezër, ejani ta shqyrtojmë këtë problem, ta formojmë një ekip studentësh nga ne dhe nesër në mëngjes duhet të shkojmë në Komitetin Krahinor, ta lajmërojmë këtë si problem i cili kërkon zgjidhje, ngase kështu nuk shkohet tutje».

(PS: Për këtë rast, njëri nga të akuzuarit e grupit tonë, pas shumë torturave që i përballova, më në fund më doli në ballafaqim dhe m'i tha po këto fjalë. Dihen pasojat dhe formalitetet e inspektorit Ibush Kllokoqi).

Udbashët u larguan për pak kohë, por silleshin atypari prapa konvikteve.

Aliu u kthye prapë në Konviktin Nr.3. Tani paniku shtohet dhe filluam të ndërmarrim diçka. Aty kishte shumë rugovas, disa prej tyre i kisha shumë të dyshimtë, prej të cilëve as që dyshonin apo frikësoheshin shokët e tjerë. Me këtë rast u gjenda në pozitën më të vështirë. Duke biseduar se çka të bëjmë, mua po më irritonin fjalët e të dyshimtëve trima në fjalë vetëm derisa të nxehet hekuri, siç thotë populli, dhe ndodhi sikur ta dija, të tillët dolën shumë të ligj në veprën e së nesërme.

Në biseda e sipër me ata inspektorë, dikush gjuajti topin dhe e qëllloi si me pahiri njërin nga inspektorët. Goditja nuk ishte e lehtë dhe mendoj se atë dikush e goditi si me qëllim. Pa vonuar edhe aq shumë, inspektorët po tregonin gatishmërinë për t'u larguar, aq më tepër për faktin se Aliu tanimë u ngrit lart pa guxuar të reagojnë apo kundërshtojnë shkuarjen e tij lart.

Pasi u stabilizua gjendja, tani filluan interesimet e studentëve për të ditur se kush ishin këta persona, çfarë saktësisht po kërkojnë nga ne dhe çfarë duhet ndërmarr ne tani përballë situatës së krijuar.

Tani nga ajo masë e grumbulluar, ndoshta jo më shumë se 10, pastaj 15, më vonë besoj se nuk ishin 20 studentë, filluam dhe shpërndahemi. Aliu me dy persona, tanimë ishte ngritur lart, njëri nga

të mbeturit aty po më drejtohet me emër : «Ti Xun, që kërkove të organizojmë një ekip apo grup studentësh dhe të paraqesim revoltën tonë mbi këto raste, po tani si po thua, çfarë të bëjmë?». Njëri nga anash, po ashtu rugovas, po ndërhyr pa ma dhënë rastin të përgjigjem dhe thotë:

«Për të bërë diçka në këtë drejtim, ne duhet të shkojmë lart. Ejani të shkojmë, atje është edhe Aliu, pastaj ta shohim se si do të veprojmë». Kjo ishte një ndërhyrje, ndonëse shumë e qëllimshme, por këtë nuk e vlerësova kështu në kohën e duhur.

Pjesa dërmuese u futën në po atë hyrje të Konviktit Nr.3 e të tjerët ua mësynë konvikteve të tjera. Atypari ishte njëri nga dy vëllezërit binjak po nga Rugova. Me të dy vëllezërit qëndroja mirë, kisha relacione më të mira se me shumë të tjerë rugovas, sepse me ta njihesha që nga shkolla e mesme në Pejë, siç e kam sqaruar edhe herëve të tjera.

Bashkë me Binak Muriqin, njëri nga këta vëllezërit binjak, u ngritëm lart në Konviktin Nr.3. Atje Binaku fillon t'i kërkojë shokët se ku janë mbledhur. Pas pak i gjeti dhe më thotë se nuk qenkan në dhomën e Aliut, por ja atje në dhomën tjetër qenkan të gjithë!

Shkuam dhe pashë se si po hidheshin disa si gjela (fyerje kjo, por plagë imja). Hidhja e tyre, kryesisht e atyre që i njihja, sërish më irritoi pa masë. Po, po, më irritoi tani kur nuk kishte as inspektorë dhe as policë. E thirra atë shokun, pra Binakun, nuk besoj të ketë qenë edhe vëllai i tij Isufi, dhe po e pyes:

A mund të qëndrosh këtu dhe shih se a po mblidhen më shumë studentë, pastaj shih se a po ndërmarrin diçka, nëse po, atëherë rri pak këtu, dëgjoj se për çfarë po bisedojnë dhe për çfarë hapash të merren nesër, e në veçanti më trego a është aty X.Y., ngase tani nuk po e shoh, ndoshta iku nga këtu. Pastaj më vonë të lutem dil pak jashtë se të pres aty para marketit të studentëve, tek hyrja e Konviktit Nr.3. Aty të pres, e deri atëherë unë po dal të takoj ca shokë në Konviktin Nr.4. Tani kur dola jashtë, fillova të bëj listën se ku dhe në cilat

banesa private dhe cilët shokë në Konviktin Nr.4. do duhet t'i informoj për nesër.

Së pari shkova në Konviktin Nr.4 ku i lajmërova Xhevat Zymberin, Isa e Ahmet Mehmetajn, po ashtu vëllezër, si dhe shumë shokë, për të cilët mendoja se do të jenë në gjendje ta kuptojnë shpejt këtë punë, siç ishim marrë vesh. Prej gjithë këtyre shokëve e ca tjerë, që nuk po i përmend me emër, ca i gjeta e ca jo, por e dija se kjo punë tani po merrte frymë si më mirë.